

Beynəlxalq İtkinlər Günüdür

İnsanların hədəf alındığı istənilən qarşıdurma ölüm və işgəncələrlə nəticələnir. Haqlı və haqsız olmasından asılı olmayaraq özü ilə bərabər bəlalər, ölüm-itim gətirən bu qarşıdurmaların dəhşətlərini, ağrı-acısını isə günahsız insanlar yaşayır.

Bu gün dünyada itkin düşmüş, müharibələrdə həlak olmuş, əsir və ya girov götürülmüş minlərlə insan var. 30 avqust Beynəlxalq İtkinlər Günüdür. Həmin gün 2010-cu il dekabrın 21-də BMT-nin Baş Məclisi tərəfindən təsis edilib. İtkin düşmək əsasən terror, siyasi müharibələr və ya diktatura rejimlərində insanların zorla qaçırılmasıdır.

Belə bir günün qeyd edilməsi hüquqları pozulmuş itkinlərin taleyi haqqında ictimaiyyətin maarifləndirilməsi məqsədi daşıyır. Beynəlxalq İtkinlər Günündə bir sıra beynəlxalq və qeyri-hökumət təşkilatları hər kəsin diqqətini itkinlərin taleyinə cəlb etmək üçün müxtəlif tədbirlər keçirirlər. Beynəlxalq hüquqa müvafiq olaraq hərbi əsirlər onları əsir götürən hər hansı hərbi hissənin, yaxud da konkret hansısa xüsusi şəxslərin nəzarəti altında deyil, birbaşa düşmən dövlətin himayəsi altında olmalıdır. Onlar heç bir halda hərbi hissələrdə saxlanıla bilməz.

Azərbaycan dünyada itkin düşmüş-

Onların taleyindən xəbərsizik...

lərlə bağlı ən ağır problemlərlə üzləşən ölkələrdəndir. Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı Ermənistanın təcavüzü və işğalçılıq siyasəti nəticəsində itkin düşmüş minlərlə azərbaycanlının taleyindən bu günə qədər də xəbər yoxdur. Məlumatlar göstərir ki, bu siyahıda olan in-

sanların əksəriyyəti erməni əsirliyində ya işgəncə, ya da xəstəlikdən həlak olub. Bu günə qədər siyahıda olanların bəzilərinin Ermənistanda və işğal olunan ərazilərdə ağır fiziki işlərdə qul kimi istifadə olunduğu haqqında faktlar mövcuddur.

3984 nəfər itkinimiz var...

İtkin düşənlərin ailələri daim böyük həsrət və iztirab içərisində öz əzizlərinin taleyi barədə məlumat almaq istəyirlər. Lakin erməni siyasəti müharibə qanunlarını, beynəlxalq hüququ tanımadı, barbarcasına hərəkət edərək bu insanların da taleyinə aydınlıq gətirmədi.

Erməni vandalizminin qurbanı olmuş vətəndaşlarımızla bağlı həqiqətlərin üzə çıxması həm də minlərlə gözüyaşlı ata-ananın, bacı-qardaşın, oğul-qızın təskinlik tapması, gözlərinin yollardan çəkilməsi demək olardı. Vaxt keçsə də, doğmalarının yolunu gözləyən minlərlə ailə hələ də ümidlərini üzməyib. Sözsüz ki, hər bir itkin düşmüş şəxsin taleyi faciədir. İtkin düşmüşlərlə yanaşı, onların ailələri və yaxınları da bir faciə yaşayırlar. Hələ də ömürboyu itkin sevdini

gözləyərək saçları ağaran qızlar, əsirləkdə olan atasının həsrəti ilə böyüyüb bu gün özü ata olan, amma gözləri yollardan çəkilməyən övladlar var...

Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının son məlumatına görə, Birinci Qarabağ müharibəsində 3984 nəfər Azərbaycan vətəndaşı itkin düşmüş şəxs kimi qeydiyyatda alınıb. Onlardan 3205 nəfəri hərbi, 779 nəfəri mülki şəxsdir.

Daha 37 nəfər...

Erməni quldurları hətta beynəlxalq qurumlardan da çəkinməyiblər. Məsələn, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsində (BQXK) əsir və girov kimi qeydiyyatda olan soydaşlarımız belə sonradan ya öldürülüb, ya da yoxa çıxarılıb. 1998-ci və 2001-ci illərdə Azərbaycana verilən rəsmi məlumatlara əsasən, hərbi əməliyyatların gedişində Ermənistan tərəfindən əsir-girov götürülmüş 54 Azərbaycan vətəndaşına Ermənistanda və keçmiş işğal edilmiş ərazilərimizdə BQXK tərəfindən saxlanma yerlərində baş çəkilib. Onlar BQXK-nin rəsmi qeydiyyatında olublar. Ancaq Ermənistan həmin 54 nəfərdən 17-sini qətlə yetirib. Digər 37 nəfərin taleyi isə bu günə qədər məlum deyil.

36 uşaq və 65 qadından xəbər yoxdur

Ermənistanın əsirliyindən azad edilmiş hərbiçilərin və hadisə şahidi olmuş mülki vətəndaşların ifadələrinə və sübutlara baxmayaraq, Ermənistan bu şəxslərin əsir-girov götürülməsi və saxlanması faktını inkar edir. Beynəlxalq humanitar hüquq normalarının Ermənistan tərəfindən pozulmasının ən qabarıq nümunəsi Xocalı soyqırımıdır. 1992-ci il fevralın 26-da Xocalı şəhəri Ermənistan tərəfindən tam mühasirəyə alınaraq yerlə-yeksan edilib, dinc əhali pusquya salınaraq onlara divan tutulub. 613 nəfər, o cümlədən 63 uşaq, 106 qadın, 70 qoca vəhşicəsinə öldürülüb. 8 ailə tamamilə məhv edilib, 25 uşaq hər iki, 130 uşaq valideynlərindən birini itirib. Aralarında 76 uşağın olduğu 487 nəfər yaralanıb. Xocalı soyqırımı zamanı yüzlərlə azərbaycanlı əsir və girov götürülüb. Onlardan 196 nəfərin, o cümlədən 36 nəfər uşaq, 65 nəfər qadının taleyi məlum olaraq qalmaqdadır.

mayıb. Onlar Vətən müharibəsində itkin düşmüş şəxs kimi Dövlət Komissiyasında qeydiyyatda alınıb və tale

laları bu vaxtadək məlum deyil. Müharibə zamanı əsir götürüldükdən sonra azad edilmiş hərbiçilərimizin sayı isə 23, mülki şəxslərin sayı isə 6-dır.

6 hərbiçimizin taleyi məlum deyil

Bəyanata uyğun olaraq Rusiya sülhməramlı kontingentinin və BQXK-nin yaxından iştirakı ilə həyata keçirilmiş təxirəsalınmaz axtarış tədbirləri nəticəsində itkin düşmüş hərbi qulluqçılarımızın əksəriyyətinin nəşi işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdən götürülüb və eyniləşdirilərək ailələrinə təhvil verilib. Ancaq təəssüf ki, Vətən müharibəsində iştirak etmiş 6 hərbiçimizin axtarışı ilə bağlı zəruri tədbirlərin keçirilməsinə baxmayaraq, onların sonrakı taleyinin müəyyən edilməsi mümkün ol-

Bütün müharibələr başa çatsa da insanların taleyinə vurduğu yaralar illərlə sağalmır. Müharibənin dərini elliklə, kütləvi şəkildə yaşayırsınızsa əsirin, itkinin acısını fərdlər tək çəkir, bu fərdlərin boynuna, ömrünə biçilmiş qandal olur. Təəssüf ki, beynəlxalq humanitar hüquq hamımıza, bütün dünya dövlətlərinə, səlahiyyətli beynəlxalq təşkilatlara məxsus olsa da, insanlığa yaraşmayan praktikaya qəsdən göz yumur və reaksiya vermirlər...

Yeganə BAYRAMOVA